

Симоненко Наталія Олександрівна,
старший викладач кафедри кримінального
права Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук

ПРИМУШУВАННЯ ДО ПРОВЕДЕННЯ АБОРТУ

Проблема абортів в Україні відома з давніх часів. Ставлення до неї визначалось багатьма чинниками: релігійними, моральними, економічними, демографічними, політичними.

Звертаючись до законодавства України, слід наголосити на тому, що на даний момент в державі аборти легалізовані й регулюються низкою нормативно-правових актів, зокрема Основами законодавства України про охорону здоров'я. У ст. 50 цього Закону міститься положення про те, що аборт дозволений до 12 тижнів за бажанням самої жінки, і згідно з медичними показниками в період між 12 та 22 тижнем вагітності [1].

Щодо осіб, які не досягли 18 років, відповідно до п. 1.8. Наказу МОЗ України № 423 Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення проведення операції (процедури) штучного переривання небажаної вагітності у вагітної жінки віком до 14 років або у недієздатної особи здійснюється за заявою її законних представників, а штучне переривання вагітності у вагітної жінки, яка досягла 14 років, здійснюється за її згодою [2].

В даний час світова практика передбачає два види показань для штучного переривання вагітності. Серед соціальних показань виділяють наявність інвалідності, перебування в місцях позбавлення волі, розірвання шлюбу під час вагітності, наявність в сім'ї дитини-інваліда, а також рівень матеріального доходу на члена сім'ї. Проте в багатьох європейських країнах, таких як Німеччина, Іспанія, Швеція аборт за соціальними показаннями не дозволений.

Законом України від 06.12.2017 р. № 2227-VIII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» було внесено істотні зміни до КК України, які наберуть чинності 11 січня 2019 року. Зокрема, у новій редакції викладена стаття 134 КК України, яка передбачає відповідальність за незаконне проведення абортів або стерилізації. Вводиться відповідальність за примушування до проведення абортів або стерилізації без добровільної згоди потерпілої особи.

Під примушуванням жінки до вчинення абортів розуміється будь-які активні дії, спрямовані на спонукання жінки перервати вагітність за умови, що винний знає про її небажання переривати вагітність. Тому не буде примушування до переривання вагітності у разі, коли особа радить чи рекомендує жінці перервати вагітність або не виконує прохання чи вимоги жінки вчинити певні дії як умови збереження вагітності, наприклад, укласти з нею шлюб, змінити місце роботи, навіть якщо особа бажає, щоб жінка перервала вагітність, і відмовляється вчинити певні дії, усвідомлюючи, що внаслідок її відмови жінка перерве вагітність.

Характер примушування в ст. 134 КК України не конкретизований, звідки випливає, що це можуть бути застосування фізичного насильства будь-якого вигляду, погрози його застосування, а також погрози іншого змісту – знищити чи пошкодити майно, розголосити відомості приватного характеру, звільнити з роботи; позбавити матеріального забезпечення і підтримки, розірвати шлюб.

Навіть, примушування жінки до переривання вагітності у випадках, коли за медичними показаннями збереження вагітності небажане (загроза життю чи здоров'ю жінки при пологах, можливість народження психічно чи фізично неповноцінної дитини або дитини з тяжкою спадковою хворобою тощо), тягне кримінальну відповідальність за ч. 2 ст. 134 КК України.

Також, доречно зазначити, що в 2017 році зареєстровано законопроект № 6239 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмежень відносно проведення операцій штучного переривання вагітності (абортів)», згідно з яким проведення абортів стане можливо лише за медичними показаннями або в разі, якщо зачаття відбулося в результаті зґвалтування. Законодавець пропонує виключити норму Цивільного кодексу України про те, що штучне переривання вагітності до 12 тижнів може здійснюватися за бажанням жінки.

Список використаних джерел

1. Основи законодавства про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ІІІ. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>. (дата звернення: 31.10.2018).

2. Про затвердження Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення: Наказ МОЗ України № 423 від 24.05.2013 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1095-13>. (дата звернення: 31.10.2018).